

Dobrosrdečný KUŇ

ANTONÍN JIROTKA

„To je ono!“ zajásal Jiří Hadrbolec. Listoval si v Chestertonovi a toužil se o potěšení z jeho úvah podělit.

„Co prosím?“ zeptal jsem se ze slušnosti.

„Poslouchej: Pro normální lidi je svět plný vzrušení, kdežto podivíni si stále stěžují, jak je život nudný. To je také důvod, proč nové romány tak rychle zapadají a proč jsou staré pohádky stále živé.

Pohádka vypráví o tom, co učiní normální člověk v bláznivém světě. Střízlivý realistický román dneška popisuje zásadně to, co ve všedním světě udělá šílenec.“

V duchu mě napadla otázka, za kterého z těch dvou hrdinů se Jiří považuje. Mně moc normální nepřipadal. Nicméně byl příjemný podzimní den, stav našeho konta nás nehonil k nějaké přehnané aktivitě.

„Pohádky jsou v zásadě dvojí,“ pravil Hadrbolec odloživ klasika. „Chytré a blbé.“

Zamručel jsem na souhlas, přivřel oči a zabóřil se do křesla. Nedostatek odporu Jiřího povzbudil. Pravil, že již na studiích připravil srovnávací studii historek o Zlatovlásce. Vedle vcelku milého a dojemného příběhu o Jiříkovi, který rozuměl řeči zvířat, existují některé verze doslova zvrhlé. V jedné z nich například mladý muž zabije vlastního koně, aby nakrmil hladová mláďata krkavce. Podobný nevědek vůči zvířeti, které se s ním plahočilo přes devatero hor a devatero řek, je přímo nepochopitelný. Nicméně, existuje ještě jiná, mnohem horší varianta. V té je kuň hlavní postavou. Je nadán zdravým rozumem a během celé pouti tomu oslovi v sedle dobře radí. Princ má však svou hlavu, neposlouchá a dělá jednu volovinu za druhou. Ukradne zdobený postroj, zlatou klec ptáka Ohniváka, nóbli šaty pro královskou blondýnku. Jsou z toho náramně nepřijemnosti, a nebýt ukecaného koně, který vždycky vyjedná nějaké to odpuštění, skončil by neseriózní mladík v hradní šatlavě na doživotí. To by všechno ještě šlo. Závěr je nejstrašnější. Ten obětavý dobrosrdečný kuň má jedno nesmyslné přání. Stojí o to, aby mu princ vlastnoručně usekl hlavu.

„A představ si,“ hřímal Hadrbolec, „že to ten vůl udělá. A báječněj mluvící kuň se promění ve slabomyslného dvořana. To není pohádka, to je horor.“

Někdo zaklepal na dveře.

„Dále,“ řekl jsem.

Klika cvakla a do kanceláře vstoupil kluk přibližně dvanáctiletý. Rozhlédl se kolem a zdálo se, že ho interiér trochu zklamal.

„Vy ste vážně detektivové?“

„Jasně,“ pravil Jiří Hadrbolec.

Chlapec nedůvěřivě usedl na židli vyhrazenou pro klienty a ořechovou rukou se začal hrabat v kapse. Vylovil stokorunu a s gestem granda ji položil na desku psacího stolu.

„Bude to stačit?“

„Uvidíme.“

Druhá dlaň byla rovněž obvázaná.

„Co se ti stalo?“

„Hledal jsem draka.“

Měl jsem pocit, že se svět dokonale zbláznil. Koně hovoří spisovnou češtinou a děti loví saně. Teprve bližší vysvětlení připomnělo, že je podzim, a pouštění papírových draků patří ke klukovským záležitostem.

„Nejlepší je pan Kaucký.“

Ukázalo se, že zmíněný muž je přímo mistr ve stavbě jedinečných létajících monster, od krabic až po snadno ovladatelné čínské bojové draky. Zkrátka, chlapecká část předměstské čtvrti se na něj dívá s nezměrným obdivem.

„Každému poradí...“ mladíček se zarazil uprostřed věty. „Teda poradil.“

„Copak se stalo?“

Následovala dlouhá a trochu zmatená vyprávěná historie. V zásadě to bylo tak. Čeněk Valášek, tak se totiž náš malý host jmenoval, si vyrobil draka typu hvězda. Někdy i nejpečlivější výtvarci létají vcelku mizerně, jindy je přímo radost takový zázrak pouštět. Tentokrát se dílo náramně povedlo.

„I pan Kaucký mi ho pochválil.“

To bylo věru významné. V neděli odpoledne Čenda namotal bábrdlový ocas na výstupky špejlí a vylezl na kopec zvaný Havelák. Větrík byl poměrně slabý, jen málokterý drak se udržel ve vzduchu. Zcela neúspěšní byli kupovaní ptáci s těžkým umělohmotným potahem, nepomohlo běhání ani cukání za vypouštěcí šňůry. Čenkova hvězda se vznášela poklidně, jako létající talíř. Drak poletoval nad údolím, vítr mu po provázku posunoval papírová psaníčka. Jenže pak šňůrka praskla. Hvězda se vzdalovala ve dlouhém kolébavém pádu, až zmizela za zahradní zdí jednoho domu na úpatí kopce.

„Normálně bych se na to byl vykašlal. Jenže tohle byl moc dobrý drak.“

Valášek smotal zbytek provazu a vydal se svou ztracenou hvězdu hledat. Dům, do jehož zahrady spadla, byl uzavřený a na pohled trochu tajemný. Vysoká kamenná zeď, za ní temné stavení zcela porostlé břečťanem. Čenda zkusil zazvonit, ale nikdo nereagoval. Vyšvihl se tedy na železnou bránu, přešel ji a seskočil na protější straně. Nic se nedělo, dům byl pustý, tichý, jako po vymření. Opatrně procházel neudržovanou zahradou a pokukoval po větvích stromů. Pod nohama mu šustilo spadlé listy. A pak se ozval strašlivý výkřik.

„Bylo to úplně děsný, vážně. Byl bych hned zdrhl, kdyby mi v té hrůze sloužily nohy. A tak jsem se jen třásl strachem, schovej ve křoví.“

Když se přibližně deset minut nic nedělo, mladíčkovi se začala vracet odvaha. Kousek před ním byl zahradní altán. Vydal se k němu a uvnitř na dřevěné podlaze uviděl ležet člověka. Přistoupil blíž, všiml si široce otevřených očí a chvilku trvalo, než si uvědomil, že ten chlap je mrtvý.

„Byl to pan Kaucký, chápáte?“

Jiří Hadrbolec se zájmem přikývl, mne samotného ale zaplavila vlna nedůvěry. Tohle je biografický thriller, ne dětská historka. Co to na nás ten kluk hraje?

„Chtěl jsem mu nějak pomoci, ale v tu chvíli jsem zaslechl funění a vyřítil se velké chundelatej pes. Pádil jsem pryč a mysl, že je to můj konec. Pak jsem zakopl a upadl. Zoufale jsem si chránil krk a čekal, že mě ta potvora začne trhat. Jenže on mě jen olizoval. Vůbec to nebyl zlej hlídač. Chtěl si hrát. Napadlo mě, že musím okamžitě pryč. Jenže ty zdi kolem zahrady měly nahoře v omítce zasazený střepy. Takže jsem musel zpátky přes hlavní bránu, zase kolem toho altánu. Ale ten už byl prázdný, rozumíte tomu? Jako by se mi to všechno jenom zdálo. Ale asi nezdálo, protože ten velký čokl byl z toho celej divnej, sedl si na zadek a začal výt. Dveře toho zarostlého domu se najednou otevřely a nákej chlápek začal volat – Rexi domů! To už jsem nečekal na nic. Vyrázil jsem k nejbližší zdi, střepy nestřepl, vzápětí jsem byl na druhý straně a z pořezaných dlaní mi tekla krev.“

„Řekl to doma?“ zeptal se Hadrbolec.

„Jo. Ale táta mi to nevěřil.“

„Proč?“

„Myslel si, že kecám.“

To jsem si myslel taky. V duchu jsem uvažoval, proč to na nás hraje. Dítě s bohatou fantazií se potřebuje nějak vybit. Zítra bude vykládat spolužákům, že byl u detektivů a jak jim zamotal hlavu. Trochu do toho ovšem nepasovalo, že je ochoten obětovat stokorunu. To je pro malého kluka většinou dost peněz. Takže jiná varianta. Někdo ho navedl. Soukromých vyšetřovacích agentur je dneska mnoho, konkurence by nějakou naši ostudu jistě uvítala. Renomovaná firma hledá papírové draky. Soukromá očka nacytaná na švestkách v cizí zahradě. Firma, která dovede pobavit děti. Takové titulky by možná nějaký bulvár rád uveřejnil a podobná antireklama na přehluštěném trhu by jistě stála za víc než za stovku.

„Kdes vzal ty prachy?“ zeptal jsem se poměrně ostře. Kluk nezaváhal ani na vteřinu.

„To je můj kapesný.“

„Kdo tě poslal?“

„Nikdo.“

„Dobrý, mrtvý chlap v altánu. To ale není jen tak. Proč jsi nezašel na policii?“

„Ale já tam byl,“ pravil mládenec ani nemrkaje.

„A oni?“

„Nevěřili mi. Stejně jako vy.“

Znělo to trochu hořce a uraženě, až mě napadlo, jestli tomu dítěti nekrivdím. Což ovšem nedělalo bláznivou historku o nic pravděpodobnější.

„To vážně nic neudělali?“ podivil se Jiří.

„Něco jo. Zavolali do školy, a když se dozvěděli, že naše třída právě píše písemku z matematiky, tak jim bylo všechno jasné.“

Mně taky. Jenže kolega Hadrbolec, který se normálně do práce moc nehrne, miluje všechno, co vypadá záhadně. Tajuplný dům, mizející mrtvola, vyjící pes. To stačilo, aby nám hodil na krk případ za stokorunový honorář.

Po celý kalný, ponurý podzimní den, v němž se neozval jediný hlásek, v němž tísnivé mraky visely z nízké oblohy, projížděl jsem zcela sám na koni neobyčejně pus-

tou končinou země a teprve s večerními stíny dorazil jsem na dohled k neblahému domu Usherů. Nevím proč – ale jak jsem na dům pohlédl, zaplavil mou duši nepřekonatelný stesk...

Tedy samozřejmě, že na koni po předměstí nejezdím, ale Edgar Allan Poe ve své staré povídce dost přesně vystihl atmosféru, která to podivné stavení obklopovala. Navíc, podle toho, co jsem se dozvěděl vyptáváním po okolí, měl ten barák prachšpatnou pověst. Původně patřil jedné zámožné židovské rodině, která za války do posledního člena skočila ve vyhlazovacích táborech. Potom poměrně rychle střídal majitele, ale každé takové období bylo spojeno s nějakým neštěstím či tragédií. Strach z prokletého místa byl natolik silný, že se další prodeje odehrávaly hluboko pod skutečnou cenou. Poslední vlastníci jsou nějakí bratři Lambertovi, podivná dvojice chlapů, o kterých dohromady nikdo nic neví. Prý koupili stavení i se zahradou za necelých pět milionů korun. Tedy podle jedné upovídané paní z protějšího domu.

„Nechtěla bych to ani zadarmo!“

Nepřel jsem se.

Vysoké zdi, železná brána pobitá rezavými plechy. A pes, který na mě z druhé strany výhružně štěkal. Na první pohled vůbec nevypadl dobrosrdečně. Zkoušel jsem zazvonit a v duchu si připravoval živánivé řečičky podomního obchodníka. Někde v náramně dále to opravdu cinkalo, ale nic jiného se nedělo.

Tak jsem se dál vyptával po okolí, víc než o podezřelých bratrech jsem se toho dozvěděl o panu Kauckém. Šlo o přibližně padesátiletého, mírně dětinského starého mládence. Dřív pracoval jako konstruktér v Kolbence, ale jakési vleklé zdravotní potíže jej převedly do invalidního důchodu. Podle sousedů je to poněkud naivní pán, nicméně slušný a hodný. Klukům z celého okolí spravuje kola, za což je omladinou náležitě ctěn. V poslední době dost cestuje, a není proto nic divného, když na pár dnů někde zmizí.

Pokud si Čenda všechno vymyslel, vybral si dobrou oběť. U jiného chlapíka stačilo zaklepat na dveře a ověřit si, že je zdravý a v pořádku. Pan Kaucký ovšem neotvíral.

„Odjel,“ pravila správcová.

„Nevíte kam?“

„Mně se nesvědčuje.“

„A kdy se vrátí?“

„Nemám tušení.“

Zadoufal jsem, že se objeví brzo, aby si ještě užil pouštění draků a my mohli celý ten nesmysl smést se stolu. Vcelku to byl velmi neúspěšný den, nepodařilo se mi zjistit vůbec nic podstatného. Obcházel jsem ponurý dům jako hladový kocour talíř mléka a nemohl jsem se dostat dovnitř. Na přelézání zdi jsem už trochu starý. Zvlášť, když jsou do omítky na horním okraji zasazené střepy. Úzká zadní branka byla uzavřená mohutným řetězem, ale skrz masivní mříž bylo trochu vidět dovnitř. V neudržované zahradě stál skutečně dřevěný altán. A ve větvích vysoké třešně, jejíž listy už téměř opadalo, byla zapletená šestiúhelníková kostra dětského draka. Zbytky potrhavého papíru se třepaly v mírném větru.

Jiří Hadrbolec měl mokrý ručník uvázaný kolem hlavy, popíjel šumivý aspirin a tiše bědoval.

„Neměl jsem to míchat.“ Napadlo mě, že především neměl chlastat. Když už nás uvrátil do takové hlouposti, měl pracovat, a ne se flákat po hospodách.

„Šampaňský po pivu, to je skoro zločin.“ Souhlasil jsem.

„Zavedl to ten bláznivej modelář.“

„Kdo?“

„Výrobce lítacích škatulí. Kaucký.“

Chtěl jsem ironicky poznamenat, že nám určitě moc pomůže, když víme, co hledaný muž pil, ale Jiří mě nepustil ke slovu.

„Často hostil celej lokál. A taky půjčoval štamgastům prachy, i když jen málokdy něco dostal zpátky. Není to divný?“

„Proč?“

„No dělat takovýho haura z invalidního důchodu.“

Na tom něco bylo. Nicméně fakt, že pohřešovaný muž utrácel trochu nad poměry, se dal zjistit jedním dotazem a člověk se při tom nemusel opít jako dobytek.

„Rád bych věděl, kde ty peníze bral.“

„Možná dědil, možná měl našetřeno, vždyť je to vlastně jedno. Za stokorunový honorář už jsme toho udělali dost. Žádný případ neexistuje. Ten Kaucký je na cestách a za pár dní se bezpochyby vrátí. Děláme kašpary klukovi, kterej se bál matematiky.“

„Nebál,“ prohlásil Jiří.

„Jak to víš?“

„Já se v tý škole zastavil. Čenda je suverénně nejlepší ze třídy. Když je při písemkách rozdílný zadání, vypočítá nejdřív příklady pro spolužáky, aby bylo z čeho opisovat. Teprve pak se pustí do svého úkolu. Stačí mu deset minut na to, co ostatní smolej hodinu.“

„To na věci nic nemění.“

„Pro normální lidi je svět plnej vzrušení, kdežto podivín si stále stěžují, jak je život nudnej.“

„Prosím?“

„To je totiž ten Chesterton. Začínáš bejt pěkněj podivín, kamaráde.“

Následovala delší přednáška o lidech, kteří poslouchají, ale neslyší, koukají se, jenže nevidí. Pohádky a báje o tom dovedou hořce vyprávět. Trójská věštkyně Kassandra byla prokletá tím, že jejím předpovědím nikdo nevěřil. Mohla se umluvit, stejně ji nebrali vážně, a musela jen bezmocně pozorovat zkázu milovaného města. Trochu jsem nechápal souvislost, dokud mi nedošlo, že Hadrbolec má na mysli Čenka Valáška. Upatlaný kluk s ofačovanými rukama, kterého každý podezřívá ze lži. Co když měl pravdu?

Trochu mě to zvíklalo.

„Dobrá,“ řekl jsem. „Počkáme ještě čtrnáct dní. Ten chlap se určitě do té doby objeví.“

Neobjevil.

To už bylo trochu moc i na jeho cestovatelské zvyky. Zkusil jsem se podívat na pana Kauckého do internetového obchodního rejstříku, a ejhle, ukázalo se, že náš invalida je vlastně podnikatel a má firmu.

Předmět podnikání byl náramně široký a poněkud nejasný. Obchodní a zprostředkovatelská činnost, koupě zboží za účelem

jeho dalšího prodeje. Pod tím se dalo schovat všechno, od provozování trafiky na nároží až po velkoobchod uhlím nebo uranem. Ze strohé evidence nebylo poznat, jak se Kauckému daří, ale asi dobře, když měl na to, aby hostil hospodu.

Nicméně dohady jsou dohady a fakta jsou fakta. Zašel jsem za jedním známým z hospodářské kriminálky a poprosil ho, jestli by se na firmu šikovného výrobce draků nepodíval trochu podrobněji. Výsledek byl katastrofální.

Idol všech kluků z předměstí dlužil jednotlivým podnikům ohromnou spoustu peněz a nezdálo se, že by se jakkoliv snažil pohledávky splatit.

„Mám bombu,“ prohlásil jsem odpoledne v kanceláři.

„Ale?“ podivil se Hadrbolec.

„Ten Kaucký byl těsně před krachem. Není vyloučeno, že utekl.“

Jiří vytáhl z kapsy pomuchlaný papírek.

„Dlužil dohromady devět milionů tři sta dvacet sedm tisíc. Když nepočítám penále.“

Kolega byl zase o krok napřed. Ukázalo se, že posledních čtrnáct dní nezahálel. Nejdřív vysedával v zaparkovaném autě před domem Usherů tak dlouho, dokud se mu nepodařilo získat solidní fotografie bratrů Lambertových. Pak objednal obchodní partnery pana Kauckého, aby si ověřili, že u všech uzavíraných smluv oba pánové vystupovali. Jednou jako osobní strážci, jindy jako sekretáři nebo poradci. Podpisové právo měl sice jenom on, sjednávání obchodů byla však jejich starost. Klasický bílý kůň. Nebezpečný především tím, že umí mluvit. Vzpomněl jsem si na Hadrbolecův pohádkový příběh o princovi, který věrnému zvířeti usekl hlavu. Možná ho chtěl taky umlčet.

Děťinsky prostý chlapík zřejmě neměl tušení, co vlastně dělá, i tu trochu peněz, které dostal, rozdál po hospodách. Mouřenín posloužil, mouřenín může jít...

„Ždá se,“ pravil Jiří, „že přátelé od policie dostanou zase jeden případ na stříbrném podnose.“

Kolegové z kriminálky postupovali rychle a profesionálně. Nad tajuplným domem na předměstí chvíli kroužil vrtulník, dokud termovize na jeho palubě nezaznamenala na zahradě místo s nepatrně zvýšenou teplotou, jakou vydává tlející tělo. Potom nastoupila zásahovka. Muži v kuklách rozrazili železnou bránu, vtrhli do budovy a oba bratry vyvedli v železech. Za asistence soudních lékařů byly pak z mělkého hrobu vyzvednuty ostatky pana Kauckého a odvezeny do pitevny. Poslední přišel na řadu pes. Policista, který ho odváděl, k němu mluvil dlouze a vlídně. Zřejmě vysvětloval, že se nesluší bydlet v prokletém domě.

Když všichni zmizeli, pootevřel jsem rozbitou bránu a vešel dovnitř. Ač se v mém věku už příliš nesluší šplhat po stromech, vyškřábal jsem se na bezlišťou třešň a sundal holou kostru draka. Čeněk Valášek si zasloužil za vynaložené peníze nějakou odměnu. Nejdřív jsem chtěl špejle polepit novým papírem, ale pak jsem si to rozmyslel. Žák nejlepšího konstruktéra dětských draků z předměstí to jistě bude umět lépe.

Ilustrace Kristina POKORNÁ

Já přece nechci tiskovou opravu, pane redaktore. To by nikomu nepomohlo. Jen jsem si říkal, že byste měl vědět, jaké píšete občas hlouposti. Nezvládnutí vozidla, špatně fungující brzdy starého vozu, hazardérství řidiče. Možná to vypadá varovně, ale všechno bylo jinak.

Honzu Charvátka jsem dobře znal. Od klukovských let. Chodili jsme spolu do stejné třídy, sedávali v jedné lavici. Honza byl tenkrát rváč, kterého se ostatní kluci trochu báli. Já ne, věděl jsem jak na něj. Byl totiž blázen do aut. Kdykoliv se schylovalo k fackám, stačilo převést řeč na motory a byl klid. Třeba se zeptat, co je to rychlá vačka, jak funguje turbokompresor nebo rozvod ó há cé, a bylo po sporu. V tu chvíli už Charvát kreslil schémata, vysvětloval principy a různá alternativní technická řešení. Časem mě to jeho povídání začalo doopravdy bavit a všechno, co dneska o motorech vím, mám z těch dávných školních časů. Ne, že bych to někdy potřeboval, ale stejně mě těšilo, když jsem například ohromil svého dospívajícího syna tím, že vím, jak funguje planetová převodovka a že dokážu pomocí počtu zubů zrychlení či zpomalení jednotlivých segmentů vypočítat. Ale to zabíhám, chtěl jsem vyprávět o Honzovi.

Chodil pomáhat do dílny svého strýčka, uměl rozebrat a složit prakticky každý automobil do posledního šroubku. Pamatuju, jak se učitelé zlobili, že má ruce špinavé od šmíru a kalhoty flekaté od oleje, ale jemu to bylo jedno. Velmi toužil dostat se do učení na automechanika, ale v našich časech to byla dosti protekční profese. Nevzali ho tam, nakonec se vyučil jako zámečnický a nástrojař a příštích třicet let strávil u soustruhu. Byl šikovný řemeslník, pravda, ale jeho srdce bylo jinde než ve fabrice. Kolikrát jsem si říkal, jaký by to byl výborný mechanik nějaké závodnické stáje, jak by mu slušela kombinéza týmu Ferrari nebo Hondy, jenže to se prostě nepovedlo. Aby se svým snům alespoň trochu přiblížil, pronajal si na okraji města dvůr a garáž, tady opravoval automobily kamarádů a známých. Většinou prakticky zadarmo, jen pro tu radost, že se mohl v autech šfouřit. Tak to fungovalo poměrně dlouho, jenže nástup nové techniky a motorů řízených počítačem mu udělal velkou čáru přes rozpočet. To, co dovedl dát do pořádku prakticky na koleně, už u moderních vozů nešlo, na žádnou drahou techniku neměl, a tak zůstal věrný veteránům. Prodlužoval život klasickým škodovkám, sám si pořídil saabu, takového, co v něm jezdil ještě Erik Carlsson. Vyfěšákoval to auto tak, že vypadalo, jako by právě vyjelo z továrny, motor fungoval lépe než švýcarské hodinky. Občas se s tím zázrakem účastnil i některých veteránských závodů, vyhrál pár plechových pohárů, jenže to pro něj nebylo moc důležité, mnohem